

วินัย และการรักษาวินัย

ตามพระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551

วินัยและการรักษาวินัย

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

ความรู้เกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย

วินัยข้าราชการพลเรือนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบบราชการ ข้าราชการพลเรือนทุกคนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวข้าราชการในการประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ

ความหมายของวินัยและการรักษาวินัย

“วินัย” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึงระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ

“วินัย” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Discipline หมายถึง เครื่องควบคุมพฤติกรรมของตน

“วินัย” หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน ซึ่งวินัยข้าราชการพลเรือน ได้แก่ บทบัญญัติวินัยที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน เช่น กำหนดให้ข้าราชการต้องซื่อสัตย์สุจริต ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ รักษาความลับของ ทางราชการ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และรักษาชื่อเสียงของตน เป็นต้น นอกจากนี้วินัยยังหมายถึงลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกว่าสามารถจะควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบของบทวินัยตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวด้วย

“การรักษาวินัย” หมายถึง การที่ข้าราชการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางวินัยตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างเคร่งครัด ระมัดระวัง ดูแล ป้องกัน ไม่ฝ่าฝืน หรือหลีกเลี่ยง หากพบว่า มีการกระทำความผิด ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการทางวินัยทันทีเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น การรักษาวินัยที่ดีนั้น นอกจากตัวข้าราชการเองที่จะต้องเรียนรู้สำนึก และตระหนักในหน้าที่แล้ว ผู้บังคับบัญชาต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีดูแลส่งเสริม และพัฒนาให้ข้าราชการมีวินัยด้วย

การกระทำอันเป็นข้อปฏิบัติของข้าราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๖ วินัยและการรักษาวินัยได้บัญญัติข้อกำหนดวินัยให้ข้าราชการพลเรือนยึดถือเป็นแบบแผนในการควบคุม ความประพฤติข้าราชการพลเรือนทุกคนจึงจำเป็นต้องทราบข้อกำหนดวินัยตามมาตราต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการรักษาวินัยหรือประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นข้าราชการที่มีวินัย โดยต้องกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ในบทนี้จะอธิบายถึง การกระทำอันเป็นข้อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเรียง ตามลำดับมาตรา ดังนี้

มาตรา ๘๑

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายที่ไม่ต้องการให้ข้าราชการพลเรือนมีพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจาก ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็น

เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องเป็นผู้เลื่อมใสและสนับสนุนการปกครองในระบอบ ดังกล่าว การกระทำที่เป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้น อาจแสดงออกได้ทั้งทางกายและวาจา“ซึ่งความหมายของคำว่า “การสนับสนุน” ได้แก่ การส่งเสริม เสริมสร้าง หรือไม่คัดค้าน การกระทำที่จะเป็นความผิดฐาน ไม่สนับสนุนการปกครองดังกล่าว ได้แก่ การกระทำในทางคัดค้าน ต่อต้าน หรือเป็นปรปักษ์ การกระทำที่เป็นการไม่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยถือเป็นความผิดวินัย และ หากถึงขนาดเป็นผู้ไม่เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็น ประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจแล้ว ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปที่จะรับราชการตามมาตรา ๓๖ ก (๓) และจะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๑๑๐ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

ความผิดฐานไม่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็น ประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑. กระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. ไม่สนับสนุนด้วยความบริสุทธิ์ใจ

มาตรา ๘๒

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม

(๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของ คณะรัฐมนตรีนโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ (๓) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่และรักษาประโยชน์ของทางราชการ

(๔) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วย กฎหมายและ ระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น จะทำให้เสียหายแก่ ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะต้องเสนอความเห็น เป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม (๕) ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ มิได้ (๖) ต้องรักษาความลับของทางราชการ

(๗) ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคีและต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติ ราชการ ระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

(๘) ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

(๙) ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและในการ ปฏิบัติการอื่นที่ เกี่ยวข้องกับประชาชนกับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาท ทางการเมืองของ ข้าราชการด้วย

(๑๐) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของ ตนมิให้เสื่อมเสีย

(๑๑) กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นข้อกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือกระทำการอันเป็นข้อบัญญัติ จำนวน ๑๑ อนุมาตรา ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

(๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ ราชการ ด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม

ความหมายของคำว่า ซื่อสัตย์สุจริต เที่ยงธรรม และหน้าที่ราชการ^{๑๒}

คำว่า “ซื่อสัตย์” หมายความว่า ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาไม่คดโกง ไม่หลอกลวง คำว่า “สุจริต” หมายความว่า ปฏิบัติด้วยความตั้งใจดีและชอบตามคลองธรรม คำว่า “เที่ยงธรรม” หมายความว่า ปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่ชอบธรรม

คำว่า “หน้าที่ราชการ” ตามมาตรานี้หมายความว่าความเฉพาะหน้าที่ที่เป็นเรื่อง ราชการ โดยตรงเท่านั้น ซึ่งหมายถึงหน้าที่ราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม กฎหมายว่า ด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายที่ให้อำนาจไว้โดยเฉพาะ การ พิจารณาว่าผู้ใดมีหน้าที่ราชการ ในเรื่องใดหรือไม่ อาจพิจารณาได้ ๔ ประการ ดังนี้

๑) กฎหมาย ระเบียบของทางราชการ ในกรณีที่กฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในเรื่องใด ผู้ดำรง ตำแหน่งนั้นก็จะมีหน้าที่ ราชการตามกฎหมายหรือระเบียบนั้น เช่น กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนกำหนดให้ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เป็นนายทะเบียน ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอก็เป็นนายทะเบียนผู้มีหน้าที่ราชการตามกฎหมายนั้น ระเบียบว่าด้วยการพัสดุกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งใด เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งซื้อ สั่งจ้าง ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นก็ มี หน้าที่ราชการตามระเบียบนั้น เป็นต้น

๒) มาตรฐานการกำหนดตำแหน่ง ซึ่งมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ก.พ. จัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งโดยจำแนก ตำแหน่งเป็น ประเภทและสายงานตามลักษณะงาน เมื่อบุคคลใดดำรงตำแหน่งใดก็ย่อมมีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน การกำหนดตำแหน่ง

๓) การมอบหมายหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บังคับบัญชาอาจมอบหมาย หรือสั่ง ให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างให้ปฏิบัติภายในกรอบหน้าที่และความ รับผิดชอบของ ตำแหน่งตามมาตรฐานการกำหนดตำแหน่ง หรือมอบหมายงานอื่นที่อยู่ภายในอำนาจ หน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ซึ่งการมอบหมายหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอาจมอบหมายหรือสั่งด้วยลาย ลักษณะอักษรหรือด้วยวาจาก็ได้ ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับคำสั่งย่อมมีหน้าที่ราชการตามที่ได้รับมอบหมายหรือคำสั่ง

๔) พุทธินัย โดยพิจารณาจากการที่ข้าราชการสมัครใจเข้าผูกพันตนเองยอมรับ ว่าเป็น หน้าที่ราชการที่ตนต้องรับผิดชอบ ซึ่งพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่ปรากฏเป็นเรื่องราว ไปตามพุทธรินัยเพียงพอที่จะถือว่าผู้นั้นมีหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นได้หรือไม่

การปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น ข้าราชการผู้มีหน้าที่จะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานที่ ราชการหรือนอกสถานที่ราชการก็ได้ถ้าไม่มีกฎหมายบังคับไว้เฉพาะว่าจะต้องปฏิบัติในสถานที่ ราชการ และการปฏิบัติ หน้าที่ราชการนั้นไม่จำเป็นต้องปฏิบัติในวันและเวลาทำงานตามปกติเสมอไป อาจปฏิบัติในวันหยุดราชการ หรือนอกเวลาที่กำหนดให้ปฏิบัติราชการตามปกติก็ได้

ความผิด ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม มีแนวทางการ พิจารณา ดังนี้

๑) มีหน้าที่ราชการ

๒) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม

(๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรีนโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้าราชการพลเรือนตั้งใจปฏิบัติ หน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรีนโยบาย ของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ การที่จะผิดวินัยตามมาตราอื่นหรือไม่ นั้น ไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าจะต้องเป็นกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการหรือไม่ หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของ คณะรัฐมนตรีนโยบายของรัฐบาล และระเบียบแบบแผนของทางราชการแล้ว แม้ไม่เกิดความเสียหายก็เป็นความผิดตามบทบัญญัติมาตรานี้แล้ว

ระเบียบแบบแผนของทางราชการที่ข้าราชการจะต้องปฏิบัติตามนี้หมายความว่า ระเบียบแบบแผนทั่วไปของทางราชการที่ข้าราชการต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็นข้าราชการโดยไม่จำเป็นจะต้องเป็นระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ อาจเป็นระเบียบแบบแผนของทางราชการ ที่มีใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการก็ได้ระเบียบแบบแผนของทางราชการที่ข้าราชการต้องปฏิบัติ มีอยู่มาก เช่น ระเบียบเกี่ยวกับการแต่งกาย ระเบียบการลาหยุดราชการ และมติคณะรัฐมนตรี กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับข้าราชการในกรณีต่าง ๆ เป็นต้น

บทบัญญัติมาตรานี้มีลักษณะที่เป็นความผิด ๒ สถาน คือ

๑) สถานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรีนโยบายของรัฐบาล มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑.๑) มีหน้าที่ราชการ

๑.๒) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรีนโยบายของรัฐบาล

(๓) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วย ความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่และรักษาประโยชน์ของทางราชการ

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การปฏิบัติให้ได้ผลเช่นนี้ต้องใช้ความตั้งใจ ความทุ่มเท และความศรัทธาเริ่มสร้างสรรค์โดยมุ่งให้เกิดผลสำเร็จและได้ผลดีเป็นสำคัญ ไม่ใช่ทำแบบ “เช้าขาม เย็นขาม” เพียงแต่ให้เสร็จๆ ไป หรือให้พอหมดเวลาไปวันๆ นอกจากนี้บทบัญญัติมาตรานี้ ยังมีจุดมุ่งหมายให้ข้าราชการมีพฤติกรรมที่ดีในการปฏิบัติงาน โดยจะต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วย ความอุตสาหะ เอาใจใส่ ะมัดระวัง รักษาประโยชน์ของทางราชการอีกด้วย

ความผิด สถานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่และรักษาประโยชน์ของทางราชการ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) มีหน้าที่ราชการ

๒) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่และรักษาประโยชน์ของทางราชการ

(๔) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติ ตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายินยอมให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการในหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ และการปฏิบัติหน้าที่ราชการสำเร็จผลได้ด้วยดีซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ราชการผู้บังคับบัญชาไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยตนเองโดยลำพังได้ จึงต้องมีการมอบหมายหน้าที่ราชการให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติและผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง เว้นแต่กรณีที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นที่ขอให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งได้

ความผิด ฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

คำสั่ง หมายถึง ข้อความที่บอกให้ทำหรือให้ปฏิบัติคำสั่งในที่นี้ไม่จำเป็นต้องสั่งเป็นหนังสือเสมอไป อาจเป็นการสั่งด้วยวาจาหรือด้วยวิธีการอื่นใดก็ได้

ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย คือ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายหรือ มอบอำนาจจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายให้เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการหรือหน่วยงาน ทั้งนี้จะต้องเป็นการมอบหมายหรือมอบอำนาจตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้มอบได้

๒) เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ

ผู้บังคับบัญชานั้นต้องอยู่ในฐานะที่จะสั่งให้ทำได้โดยมีอำนาจชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ คือ ต้องสั่งภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน และไม่ใช่เป็นการสั่งให้กระทำความผิดกฎหมาย ดังนั้น หากผู้บังคับบัญชาสั่งการโดยไม่อยู่ในฐานะที่จะสั่งได้หรือสั่งการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ของตนโดยฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการแล้ว หากผู้ใต้บังคับบัญชา

ไม่ปฏิบัติตามก็ไม่มี ความผิดฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาตามมาตรา

๓) สั่งในหน้าที่ราชการ

ต้องเป็นการสั่งให้ปฏิบัติราชการในหน้าที่หรือที่ได้รับมอบหมาย การสั่งให้กระทำการหรือปฏิบัติการบางอย่างแม้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับราชการ แต่อาจไม่มีลักษณะเป็นการสั่งให้ ปฏิบัติราชการก็ได้เช่น การสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาชดใช้ค่าเสียหายหรือทำสัญญารับสภาพหนี้ในมูลละเมิด ไม่มีลักษณะเป็นการสั่งให้ปฏิบัติราชการหรือมอบหมายงานให้ปฏิบัติเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิเสธความรับผิดชอบก็เป็นเรื่องของการโต้แย้งสิทธิจะนำข้อกำหนดวินัยฐานขัดคำสั่งของ ผู้บังคับบัญชามาใช้ลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาที่ไม่ยอมชำระหนี้ในมูลละเมิดหาได้ไม่

๔) มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

เป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเจตนาขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง กรณีที่ไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งเพราะพลั้งเผลอ หลงลืม สำคัญผิด หรือมีเหตุอื่นใดที่ขัดขวางทำให้ไม่อาจปฏิบัติตามได้ยังไม่เข้าองค์ประกอบนี้

การที่จะเป็นความผิดทางวินัยมาตรา ๘๒ (๔) นี้ต้องเป็นการกระทำที่ครบทั้ง ๔ ประการดังกล่าวข้างต้น แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นที่ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถที่จะให้ ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งได้โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑) ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการหรือจะเป็น การไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ

๒) เสนอความเห็นเป็นหนังสือทันที

๓) ให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น

๔) ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้เพื่อให้คำสั่งนั้นมีความรอบคอบ ชัดเจน และเป็นการคุ้มครองผู้รักษาประโยชน์ของทางราชการ การกระทำความผิดฐานขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามมาตรานี้เป็นความผิดวินัย ได้ทั้งกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง โดยพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้น จากการขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หากก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงแล้ว ก็จะเป็น ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๕) ต้องอุทิสเวลาของตนให้แก่ราชการ ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะแทนรัฐ อุทิสเวลาของตนให้แก่ราชการโดยยึดถือประโยชน์สาธารณะเหนือสิ่งอื่นใด มีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ตลอดเวลา เพื่อให้การบริการสาธารณะ มีความต่อเนื่องและ ตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งการอุทิสเวลาของตนให้แก่ราชการนั้น จะต้องอุทิส หรือสละเวลาทั้งหมดปฏิบัติราชการตามที่ทางราชการต้องการ รวมทั้งเวลานอกเหนือจากเวลาปฏิบัติราชการตามปกติในกรณีทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จำเป็นจะต้องให้ข้าราชการปฏิบัติงาน นอกเวลา โดยจะอ้างว่าเป็นคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของ ทางราชการเพราะให้ทำงานนอกเวลาราชการหาได้ไม่ หากข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติราชการ ดังกล่าวขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบด้วยกฎหมายและ ระเบียบของทางราชการ ก็จะเป็นความผิดวินัยตามมาตรานี้และยังเป็นความผิดวินัยฐานขัดคำสั่งของ ผู้บังคับบัญชาอีกด้วย

ความหมายของคำว่า ละทิ้งหน้าที่ราชการ และทอดทิ้งหน้าที่ราชการ

ละทิ้งหน้าที่ราชการ หมายถึง ไม่อยู่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ซึ่งได้แก่การไม่มายังสถานที่ราชการเพื่อปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือเพื่อให้ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ปฏิบัติ รวมทั้งการมายังสถานที่ราชการแล้วไม่อยู่ปฏิบัติงาน ละทิ้งไปไม่อยู่ในสถานที่ที่ควรอยู่

ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ หมายถึง มาอยู่ในสถานที่ราชการ แต่ไม่สนใจเป็นธุระ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหน้าที่ปล่อยให้งานค้างคั่ง

ความผิด ฐานละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ

๒) ไม่อุทิสเวลาของตนให้แก่ราชการ ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ

(๖) ต้องรักษาความลับของทางราชการ

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้าราชการที่ได้ทราบความลับของทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นการทราบมาโดยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หรือทางอื่นใดก็ตาม และไม่ว่าจะมีหน้าที่ราชการเกี่ยวกับเรื่องนั้นหรือไม่ก็ตาม ข้าราชการผู้นั้นต้องรักษาความลับนั้นไว้ โดยไม่เปิดเผยให้ผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบ^{๒๑}เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่ราชการบางกรณีอาจถูก กำหนดให้เป็นชั้นความลับ ลับมาก และลับที่สุดไว้ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของ ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อปกปิดไม่เปิดเผยในช่วงเวลาหนึ่งหรือเป็นความลับตลอดไป หากมี การเปิดเผยความลับอาจเสียหายแก่ราชการได้

ความผิด ฐานเปิดเผยความลับของทางราชการ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) มีความลับของทางราชการ

ความลับ หมายถึง เรื่องราวที่ไม่พึงเปิดเผย ซึ่งระเบียบว่าด้วยการรักษา

ความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดชั้นความลับของทางราชการไว้เป็น ๓ ชั้น คือ

ลับที่สุด ลับมาก และลับ

๒) นำความลับของทางราชการไปเปิดเผย

(๗) ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคีและต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติ ราชการระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้าราชการประพฤติปฏิบัติต่อ ข้าราชการและผู้ร่วมปฏิบัติราชการด้วยกัน โดยให้สุภาพเรียบร้อยต่อกัน รักษาความสามัคคี ระหว่างกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เนื่องจากข้าราชการอยู่ร่วมกันในหน่วยงานต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ราชการร่วมกัน การรักษาความสามัคคีระหว่างข้าราชการด้วยกัน และผู้ร่วมปฏิบัติราชการเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หากมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นอย่างดีก็จะก่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ ราชการราบรื่นและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ความผิด ฐานไม่สุภาพเรียบร้อย ไม่รักษาความสามัคคีและไม่ช่วยเหลือกัน ในการปฏิบัติราชการระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) ไม่สุภาพเรียบร้อย ไม่รักษาความสามัคคีไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๒) ในระหว่างข้าราชการและผู้ร่วมปฏิบัติงาน

คำว่า “ผู้ร่วมปฏิบัติราชการ” หมายถึงระหว่างข้าราชการด้วยกัน และผู้ร่วม ปฏิบัติงานซึ่งรวมไปถึง ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว พนักงานราชการ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

(๘) ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ ประชาชนผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้าราชการประพฤติปฏิบัติต่อประชาชนผู้มาติดต่อราชการ โดยต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้ การสงเคราะห์แก่ประชาชนด้วยความสุภาพเรียบร้อยและไม่ชักช้าเพื่อสร้างความเลื่อมใสศรัทธา ให้เกิดแก่ประชาชน นอกจากนี้จะต้องเป็นกรณีที่ประชาชนมาติดต่อราชการในหน้าที่ของข้าราชการผู้นั้น หากเป็นประชาชนที่ไม่ได้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน แต่ไม่ได้ให้การต้อนรับก็ไม่เป็น ความผิดตามมาตรา

การต้อนรับ หมายถึง การรับรองผู้ติดต่อราชการด้วยความยินดีเช่น การเชื้อเชิญ หรือได้ถามถึงความสะดวกที่มาติดต่อราชการ โดยไม่ปล่อยให้ผู้ติดต่อราชการยืนแคว้งโดยไม่รู้ว่าจะติดต่อที่ใด

การให้ความสะดวก หมายถึง การให้ผู้ติดต่อราชการได้รับบริการโดยรวดเร็ว คล่องตัวไม่ติดขัด รวมทั้งการจัดสถานที่ติดต่อรับบริการที่เข้าถึงได้ง่าย

การให้ความเป็นธรรม หมายถึง ให้ผู้ติดต่อราชการได้รับบริการโดยถูกต้อง ชอบธรรมตามสิทธิที่เขาพึงมีพึงได้และโดยเสมอหน้าไม่เลือกปฏิบัติ

การให้การสงเคราะห์หมายถึงการช่วยเหลือผู้ติดต่อราชการตามสภาพที่ช่วยเหลือ ได้โดยชอบ เช่น ช่วยชี้แนะวิธีการเขียนคำขอ หรือช่วยเขียนคำขอที่ถูกต้องให้เป็นต้น

ความผิด ฐานไม่ให้การต้อนรับ ไม่ให้ความสะดวก ไม่ให้ความเป็นธรรม และ ไม่ให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) ไม่ต้อนรับ ไม่ให้ความสะดวก ไม่ให้ความเป็นธรรม และไม่ให้การสงเคราะห์

๒) กระทำต่อประชาชนผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

(๙) ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและในการปฏิบัติ การอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาท ทางการเมืองของข้าราชการด้วย

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ข้าราชการมีความเป็นกลางในทาง การเมือง เพื่อที่จะได้ปฏิบัติงานของทางราชการได้สำเร็จลงด้วยดีสามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการ บริการ สาธารณะได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ต่อประชาชน ไม่ว่าพรรคการเมืองใดจะเข้ามาเป็น รัฐบาลบริหาร ประเทศก็ไม่ต้องห่วงหวาดต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยไม่เกิดอุปสรรคอันจะทำให้ราชการต้องได้รับความเสียหาย อีกทั้งในการปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับการเมืองนั้น จะอำนวยความสะดวกให้แก่พรรค การเมืองใดเป็นพิเศษกว่าพรรคการเมืองอื่นหรือบุคคลอื่นไม่ได้หรือ จะชักชวนให้ประชาชนสนับสนุนพรรค การเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งก็ไม่ได้แต่ในทางส่วนตัวจะนิยม หรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดก็ได้แต่ห้าม เป็นกรรมการพรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่ในพรรค การเมือง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ต้องห้ามของการเป็น ข้าราชการ นอกจากนี้มาตรานี้ยังบัญญัติให้ข้าราชการพลเรือนปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วย มารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย โดยระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมารยาททางการเมืองของ ข้าราชการพลเรือน ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งกำหนดว่าข้าราชการพลเรือนจะนิยมหรือเป็นสมาชิก ในพรรคการเมืองใด ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย และจะไปประชุมอันเป็นการประชุมของพรรคการเมือง นั้นเป็นการส่วนตัวก็ได้แต่ในทางที่เกี่ยวกับประชาชนและในหน้าที่ราชการต้องกระทำตนเป็นกลาง ปฏิบัติตาม นโยบายของรัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงพรรคการเมือง และไม่กระทำการให้เป็นการฝ่าฝืนวินัยที่กำหนดไว้สำหรับ ข้าราชการพลเรือนกับต้องไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้าม ดังต่อไปนี้ด้วย คือ

๑) ไม่ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองใดๆ เว้นแต่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภท ๒ หรือข้าราชการการเมือง

๒) ไม่ใช้สถานที่ราชการในกิจการทางการเมือง

๓) ไม่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลให้ปรากฏแก่ประชาชน

๔) ไม่แต่งเครื่องแบบราชการไปร่วมประชุมพรรคการเมือง หรือไปร่วมประชุมในที่ สาธารณสถานใด ๆ อันเป็นการประชุมที่มีลักษณะทางการเมือง

๕) ไม่ประดับเครื่องหมายพรรคการเมืองในเวลาสวมเครื่องแบบราชการหรือในเวลา ราชการหรือในสถานที่ราชการ

๖) ไม่แต่งเครื่องแบบของพรรคการเมืองเข้าไปในสถานที่ราชการ

๗) ไม่บังคับให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใด และไม่ กระทำการในทางให้ผู้อื่นให้โทษเพราะเหตุที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนนิยมหรือ เป็นสมาชิกในพรรค การเมืองใดที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย

๘) ไม่ทำการขอร้องให้บุคคลใดอุทิศเงินหรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง

๙) ไม่โฆษณาหาเสียงเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมืองหรือแสดงการสนับสนุน พรรค การเมืองใด ๆ ให้เป็นการเปิดเผยในที่ประชุมพรรคการเมือง และในที่ที่ปรากฏแก่ประชาชน หรือเขียนจดหมาย หรือบทความไปลงหนังสือพิมพ์หรือพิมพ์หนังสือหรือใบปลิวซึ่งจะจำหน่าย แจกจ่ายไปยังประชาชนอันเป็น ข้อความที่มีลักษณะของการเมือง

๑๐) ไม่ปฏิบัติหน้าที่แทรกแซงในทางการเมือง หรือใช้การเมืองเป็นเครื่องมือ เพื่อกระทำ กิจการต่าง ๆ อาทิวิงวอนติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพรรคการเมืองเพื่อให้นำร่างพระราชบัญญัติ หรือญัตติเสนอสภาฯ หรือตั้งกระทู้ถามรัฐบาล เป็นต้น

๑๑) ในระยะเวลาที่มีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แสดงออก โดยตรง หรือโดยปริยายที่จะเป็นการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ ในทางกลับกัน ไม่กีดกัน ต่ำหนิติเตียน ทัณฑ์ หรือให้ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ข้าราชการผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนระเบียบนี้ถือว่ากระทำความผิดวินัย

ความผิด ฐานวางตนไม่เป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและ ในการ ปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วย มารยาททางการเมือง ของข้าราชการด้วย มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) วางตนไม่เป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและใน การปฏิบัติการอื่นที่ เกี่ยวข้องกับประชาชน การวางตนเป็นกลางทางการเมืองนั้น หมายความว่าเฉพาะในการปฏิบัติหน้าที่ ราชการ และในการปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเท่านั้นที่ข้าราชการวางตนเป็นกลาง

๒) ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมือง

(๑๐) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ของตน มิให้เสื่อมเสีย

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อควบคุมความประพฤติของข้าราชการ ให้เหมาะสมเป็นที่ยกย่องชมเชยของประชาชน เนื่องจากข้าราชการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีส่วน สร้างภาพพจน์ให้แก่ราชการ และเป็นผู้มีความสัมพันธ์ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชน เมื่อข้าราชการมีความประพฤติเป็นที่ยกย่องชมเชยของประชาชน ประชาชนก็จะมีศรัทธาเลื่อมใสต่อหน่วยงานและ ต่อราชการโดยส่วนรวม หากข้าราชการพลเรือนมีความประพฤติไม่ดีไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ประชาชนเสื่อมศรัทธา ข้าราชการก็จะพลอยเสื่อมเสียหรือเสื่อมความเชื่อถือ ทางราชการหรือรัฐบาลด้วย ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดให้ข้าราชการต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

แนวทางการพิจารณาความผิดฐานไม่รักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของ ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

๑) เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ หมายถึง ฐานะที่ได้รับการสรรเสริญ ตามตำแหน่งหน้าที่ราชการ ข้าราชการที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการต่าง ๆ อยู่ในฐานะที่จะต้อง ประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือเคารพนับถือเลื่อมใส ศรัทธาในหน้าที่ราชการและวงสังคมทั่วไปตามตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ซึ่งแต่ละตำแหน่งหน้าที่ อาจอยู่ในฐานะที่จะต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันได้เช่น ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หรือข้าราชการระดับผู้บังคับบัญชาย่อมอยู่ในฐานะที่จะต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ ราชการที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญและเคารพนับถือมากกว่าข้าราชการชั้นผู้น้อย ข้าราชการที่มี ตำแหน่งหน้าที่ราชการบางตำแหน่ง เช่น ครูอาจารย์ซึ่งนับถือเป็นปูชนียบุคคลเป็นพ่อพิมพ์แม่พิมพ์ ของชาติเจ้าพนักงานปกครองซึ่งปฏิบัติงานใกล้ชิดประชาชนย่อมอยู่ในฐานะที่จะต้องประพฤติ ปฏิบัติตน รักษาเกียรติศักดิ์ให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนหรือวงสังคมเป็นพิเศษกว่าข้าราชการทั่วไป

๒) เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจ โดยพิจารณาจากความรู้สึกของประชาชนหรือ ของ ข้าราชการทั่วไป ความรู้สึกของสังคมนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาได้

๓) เป็นการกระทำโดยเจตนาชั่ว โดยพิจารณาเจตนาที่แท้จริงในการกระทำ หรือเป็น การกระทำที่เกิดจากความชั่วในจิตใจหรือไม่

การจะเป็นความผิดทางวินัยตามมาตรานี้จะต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา เป็นเรื่องเสื่อมเสียชื่อเสียงของตน หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน และเป็นเรื่องที่สังคมรังเกียจไม่ว่าจะกระทำในเวลา หรือนอกเวลาราชการ ถ้าเกิดความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของตนหรือของตำแหน่งหน้าที่จนเป็นที่รังเกียจของ สังคมก็เป็นความผิด หากการกระทำใดเข้าลักษณะทั้ง ๓ ข้อ ดังกล่าว ก็เป็นความผิดฐานไม่รักษาชื่อเสียงและ เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

(๑๑) กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ปัจจุบันยังไม่มีกฎออกกฎ ก.พ. เพิ่มเติม แต่ถ้าหากได้มีการกำหนดลักษณะการกระทำ ผิดเพิ่มขึ้น ข้าราชการพลเรือนสามัญจะต้องกระทำการตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ด้วย

การไม่กระทำการอันเป็นข้อห้ามปฏิบัติของข้าราชการ

นอกจากข้าราชการทุกคนต้องทราบข้อกำหนดวินัยอันเป็นข้อปฏิบัติแล้ว ยังต้องทราบถึงข้อ ห้ามปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อจะได้ประพฤติปฏิบัติ ตนให้เป็นข้าราชการที่มีวินัยโดยไม่กระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามปฏิบัติ หากข้าราชการฝ่าฝืนข้อห้ามปฏิบัติ ข้าราชการผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย ข้อห้ามปฏิบัติของข้าราชการ เรียงลำดับมาตรา ดังนี้

มาตรา ๘๓

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้อง แจ้งถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

(๒) ต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

(๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ ตนเองหรือผู้อื่น

(๔) ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

(๕) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยง ธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

(๖) ต้องไม่เป็นการรวมการผู้จัดการหรือผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงาน คล้ายคลึงกันนั้นในทางหุ้นส่วนหรือบริษัท

(๗) ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการ

(๘) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดใน กฎ ก.พ.

(๙) ต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ

(๑๐) ไม่กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นข้อกำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันเป็น ข้อห้าม จำนวน ๑๐ อนุมาตรา ดังนี้

(๑) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้อง แจ้งถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อห้ามข้าราชการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา เนื่องจาก ผู้บังคับบัญชาควรที่จะต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความจริงซึ่งจะส่งผลต่อ การบริหารงานและการ

ตัดสินใจ หากผู้บังคับบัญชาได้รับรายงานที่เป็นเท็จ อาจทำให้การสั่งการหรือดำเนินการอื่นใดเกิดความผิดพลาดและอาจส่งผลให้ราชการได้รับความเสียหายได้

ความผิด ฐานรายงานเท็จ ต่อ ผู้บังคับบัญชา มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) มีการรายงาน

การรายงาน หมายถึง การบอกเรื่องราวที่ไปทำไปรู้หรือไปเห็นมา อาจเป็นการรายงานด้วยวาจา หรือหนังสือ หรือวิธีอื่นใด และจะเป็นการรายงานเพื่อพิจารณา วินิจฉัย หรือขออนุญาตหรือขออนุมัติหรือเพื่อทราบก็ถือเป็นการรายงานทั้งสิ้น

การรายงานตามมาตรานี้ต้องเป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย โดยไม่จำเป็นต้องเป็นการรายงานเพื่อการปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตามที่ได้รับมอบหมายเสมอไป อาจเป็นการรายงานในเรื่องอื่นที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้รายงานก็ได้

๒) รายงานเป็นเท็จ

หมายถึง รายงานที่ไม่เป็นความจริง และผู้รายงานรู้อยู่แล้วว่ารายงานนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนก็ตามไม่เป็นความจริง นอกจากนี้การรายงานโดยปกปิดข้อความที่ควรต้องแจ้งก็ถือว่า เป็นการรายงานเท็จด้วย

กรณีอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการรายงานโดยปกปิดข้อความที่ควรต้องแจ้งเป็น เรื่องที่จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ของการรายงานประกอบกับเรื่องราวว่าข้อความที่ปกปิดไว้นั้น ถ้าแจ้งไว้ในรายงานด้วยแล้ว อาจจะทำให้ผลการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาเปลี่ยนแปลงไป เช่น การรายงานเพื่อขออนุมัติหรือขออนุญาต ซึ่งถ้ารายงานโดยบอกถึงข้อที่ไม่ดีหรือข้อเสียไปให้ ประกอบดุลพินิจด้วย ผู้บังคับบัญชาอาจไม่อนุมัติหรืออนุญาตก็ได้

๓) เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา

หากการรายงานเท็จหรือปกปิดข้อความจริงเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ อย่างร้ายแรงก็จะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๒) ต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตนวัน แต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยเสนอ เรื่องต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนตามลำดับชั้น เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้กลั่นกรอง ตรวจสอบการปฏิบัติ หน้าที่ราชการและป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น และอาจส่งผลให้ราชการได้รับความเสียหายได้ หากมีการเสนอข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน ข้าราชการพลเรือนระดับล่างอาจมีประสบการณ์น้อย เสนอเรื่องโดยผิดพลาดบกพร่องได้

ความผิด ฐานกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) เป็นการปฏิบัติราชการ

หมายความว่าต้องเป็นการปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตามที่ได้รับมอบหมายเช่นเดียวกับที่กล่าวแล้วในมาตรา ๘๒ (๑) การใช้สิทธิส่วนบุคคลในบางเรื่องแม้เกี่ยวกับราชการ แต่ไม่ใช่เป็นการปฏิบัติราชการ

๒) เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน

หมายความว่า ต้องเป็นการกระทำข้ามผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายเหนือตนตั้งแต่หนึ่งลำดับขึ้นไป การเสนองานต่อผู้บังคับบัญชาตำแหน่งรองหัวหน้าส่วนราชการมีหลายคน ก็เสนอต่อรองหัวหน้าส่วนราชการตามสายงานที่รองหัวหน้าส่วนราชการนั้นได้รับมอบหมายจาก หัวหน้าส่วนราชการ โดยไม่จำเป็นต้องเสนอต่อรองหัวหน้าส่วนราชการทุกคน

๓) ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปไม่ได้สั่งให้กระทำการข้าม และไม่ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

หมายความว่า ผู้บังคับบัญชาเหนือผู้บังคับบัญชาที่ถูกกระทำการข้ามไม่ได้สั่งให้กระทำการข้ามหรือไม่ได้สั่งให้ปฏิบัติราชการเสนอตรง และผู้บังคับบัญชาที่ถูกกระทำการข้าม ก็ไม่ได้อนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราวให้ปฏิบัติราชการโดยกระทำการข้ามได้

ข้อยกเว้นกรณีที่มีการปฏิบัติราชการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตนได้โดยไม่เป็นความผิดวินัยตามมาตรานี้จะต้องเข้าลักษณะกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังนี้

- ๑) ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ
- ๒) ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

(๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้าราชการไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนเองเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งการหาประโยชน์ที่จะเป็นความผิดนี้จะต้องมีการอาศัยหรือให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการไปใช้หาประโยชน์ด้วย ดังนั้น การหาประโยชน์กับอำนาจหน้าที่ จึงต้องมีส่วนสัมพันธ์กัน แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นการหาประโยชน์ด้วยการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ราชการโดยมิชอบ

ความผิด ฐานอาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

- ๑) มีหน้าที่ราชการ
- ๒) ทำการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น โดยอาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัย อำนาจหน้าที่นั้น

ประโยชน์หมายถึงสิ่งที่ผลดีหรือเป็นคุณแก่ผู้รับประโยชน์อาจเป็นทรัพย์สิน เงินทอง หรือการอื่นใดที่เป็นผลได้ตามต้องการ เช่น ประโยชน์ในการได้สิทธิบางอย่าง หรือได้รับ บริการพิเศษ เป็นต้น

(๔) ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้าราชการตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความระมัดระวัง รักษาประโยชน์ของทางราชการ บางครั้งข้าราชการอาจปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยขาดความระมัดระวัง พลังเลล่อน หลงลืม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการได้

ความผิด ฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

- ๑) มีหน้าที่ราชการ
- ๒) ประมาทเลินเล่อ

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของ คำว่า “ประมาท” และ “เลินเล่อ” ไว้ดังนี้

“ประมาท” หมายความว่า ขาดความรอบคอบ ขาดความระมัดระวัง

“เลินเล่อ” หมายความว่า ขาดความระวัง หรือไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ

“ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ” หมายถึง ไม่รอบคอบ ขาดความระมัดระวัง พลังเลล่อน หลงลืม ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือในเรื่องที่มีหน้าที่ราชการจะต้องปฏิบัติโดยไม่มี เจตนาที่จะให้เกิดความเสียหาย การประมาทเลินเล่อนี้มีได้ทั้งลักษณะที่เป็นการกระทำและละเว้น การกระทำ และ

เป็นความผิดวินัยทั้งร้ายแรงและไม่ร้ายแรง ซึ่งขึ้นอยู่กับผลของความเสียหายที่ทางราชการได้รับ หาก
 ราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง ก็จะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

**(๕) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความ
 เทียงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน** บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ
 ไม่ให้ข้าราชการใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหา
 ผลประโยชน์การหาประโยชน์ที่จะเป็น ความผิดนี้อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของ
 ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งอาจ กระทำโดยไม่ได้อาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนเพียงเท่านั้น แต่การอาศัยชื่อ
 ของข้าราชการก็เป็น ความผิดตามมาตรานี้นอกจากนี้การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการหาประโยชน์อัน
 อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหรือไม่ จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่ง
 หน้าที่ที่ข้าราชการผู้นั้นดำรงอยู่ว่าอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญของประชาชนเพียงใดด้วย

ความผิด ฐานกระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความ
 เทียงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์

หมายถึง ต้องเป็นเรื่องการหาผลประโยชน์โดยกระทำด้วยตนเองหรือยอมให้ ผู้อื่นกระทำ
 “ประโยชน์” หมายถึงสิ่งที่ได้รับอันเป็นคุณแก่ผู้รับ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สิน
 ก็ได้เช่น การได้รับบริการ เป็นต้น และการหาประโยชน์ตาม มาตรานี้อาจเป็นการกระทำของตัวข้าราชการเอง
 หรือเป็นการที่ข้าราชการยอมให้ผู้อื่นกระทำก็ได้

๒) อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ ราชการของตน
 ข้อนี้แยกออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑) อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม

จะต้องพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ราชการว่าการกระทำหรือการยอมให้ผู้อื่นกระทำ
 การหาประโยชน์นั้นเป็นทางทำให้บุคคลทั่วไปมีความรู้สึกต่อการกระทำดังกล่าวว่าอาจจะ มีการปฏิบัติหน้าที่
 ด้วยความลำเอียง ไม่เป็นธรรม โดยเข้าข้างผู้ที่ให้ประโยชน์ตนหรือไม่ โดย ไม่จำเป็นต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า
 ได้เกิดความไม่เที่ยงธรรมหรือปฏิบัติโดยลำเอียงขึ้นแล้ว

๒.๒) อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

มีหลักในการพิจารณาเรื่องเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ
 เช่นเดียวกับมาตรา ๘๒ (๑๐) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

**(๖) ต้องไม่เป็นการจัดการหรือผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงาน
 คล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท**

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้าราชการตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอุทิศ
 เอาใจใส่ ะมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ จึงต้องทุ่มเทในการปฏิบัติ หน้าที่ราชการ และเพื่อให้
 ข้าราชการยึดการรับราชการเป็นอาชีพ โดยไม่มัวกังวลต่อการปฏิบัติหน้าที่อื่น หากปล่อยให้ข้าราชการเป็น
 กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการในห้าง
 หุ้นส่วนหรือบริษัท ก็จะทำให้ข้าราชการไปทุ่มเทให้กับกิจการของ เอกชนนั้น และปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่าง
 ไม่เต็มที่ อย่างไรก็ตาม การที่ข้าราชการเป็นกรรมการ หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือที่ปรึกษาในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
 โดยมิได้เข้าไปจัดการงานในบริษัท หรือห้างหุ้นส่วน ไม่เป็นการต้องห้ามตามมาตราดังกล่าว ข้าราชการจึงเป็น
 กรรมการ หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือที่ปรึกษาในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทได้ทั้งนี้ข้าราชการต้องไม่ละทิ้งหน้าที่ราชการ

หรืออาศัย อำนาจหน้าที่ราชการไปหาประโยชน์ในกิจการที่ตนเป็นกรรมการ หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือที่ปรึกษา ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

ความผิด ฐานเป็นกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มี ลักษณะงาน คล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) เป็นกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงาน คล้ายคลึงกัน

การพิจารณาว่าตำแหน่งใดมีลักษณะงานคล้ายคลึงกันกับตำแหน่งกรรมการ ผู้จัดการหรือ ผู้จัดการนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายๆไป ว่าตำแหน่ง ที่เรียกชื่ออย่างอื่น เช่น กรรมการผู้อำนวยการ หรือผู้อำนวยการ มีลักษณะงานและหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างเดียวกัน หรือ คล้ายคลึงกันกับกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการหรือไม่ ถ้าคล้ายคลึงกันก็ย่อมต้องห้าม และที่บัญญัติเช่นนี้ก็ เพื่อเป็นการป้องกันการหลีกเลี่ยงกฎหมาย ด้วยการใช้ชื่อให้ผิดเพี้ยนหรือแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ลักษณะ งานและหน้าที่ความรับผิดชอบเป็น

อย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน

๒) ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

(๓) ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการ ปฏิบัติ

ราชการ

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้าราชการที่อยู่ร่วมกันในหน่วยงานและ ปฏิบัติ ราชการร่วมกัน นอกจากจะต้องมีความสามัคคีระหว่างกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ ราชการแล้ว ยังจะต้องไม่กลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการด้วย

ความผิด ฐานกระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติ ราชการ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกัน

ความหมายของคำว่า กลั่นแกล้ง กดขี่ข่มเหง

กลั่นแกล้ง หมายถึง หาความไม่ดีใส่ให้หาอุบายให้ร้ายโดยวิธีต่างๆแกล้งใส่ความ กดขี่

หมายถึง ข่มให้อยู่ในอำนาจตนใช้อำนาจบังคับเอา แสวงอำนาจเอา

ข่มเหง หมายถึง ใช้กำลังรังแก แกล้ง ทำความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

๒) เป็นการกระทำให้การปฏิบัติราชการ

(๔) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดใน

กฎ ก.พ.

ปัจจุบันมีการออกกฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทาง

เพศ พ.ศ. ๒๕๕๓

(๕) ต้องไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้าราชการสำนึกถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติราชการเพื่อ ประชาชน สร้างความเลื่อมใสศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน เนื่องจากข้าราชการเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการ บริหารราชการแผ่นดินและมีหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชน การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการนั้นอยู่ ใกล้ชิดกับประชาชน จึงมีส่วนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์หรือความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล หากข้าราชการดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชน ย่อมทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเกลียดชังและ เสื่อมศรัทธาในตัวข้าราชการ หน่วยงาน และรัฐบาล อาจส่งผลให้ประชาชนเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล ก่อให้เกิด ปัญหาอุปสรรค และผลเสียหายอันร้ายแรงในการบริหารประเทศ

ความผิดฐานดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ
ดูหมิ่น หมายถึง สบประมาท ดูถูกว่าไม่ดี
เหยียดหยาม หมายถึง ดูหมิ่น ดูถูก หรือรังเกียจ โดยเหยียดหยามให้ต่ำลง เช่น เหยียดคน
ลงเป็นสัตว์เป็นต้น

กดขี่ หมายถึง ข่มให้อยู่ในอำนาจตน ใช้อำนาจบังคับเอา แสดงอำนาจเอา

ข่มเหง หมายถึง ใช้อำนาจรังแก

ประชาชนผู้ติดต่อราชการ หมายถึง ประชาชนที่ติดต่อราชการกับหน่วยงานของ ตน ซึ่งอาจเป็นการติดต่อที่อยู่ห่างกันโดยระยะทาง เช่น ติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นต้น ซึ่งไม่รวมถึงประชาชนทั่วไปหรือเพื่อนบ้านซึ่งมิได้ติดต่อราชการ การทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ้านจึงไม่ผิดตาม มาตรานี้

๒) เป็นการกระทำในฐานะที่เป็นข้าราชการ

หมายถึง การกระทำโดยแสดงออกว่าตนเป็นข้าราชการ หรือเป็นการกระทำที่ประชาชนรู้สึกว่าเป็นการกระทำของข้าราชการ เช่น กระทำในขณะแต่งเครื่องแบบข้าราชการ หรือ กระทำโดยผู้ซึ่งประชาชนทั่วไปรู้จักดีว่าเป็นข้าราชการ

๓) มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมของข้าราชการหรือทางราชการ

หมายถึง เป็นการกระทำที่อาจทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรังเกียจหรือชิงชัง บรรดาข้าราชการทั้งหลายหรือรัฐบาล หรือทางราชการเป็นส่วนรวม

๔) กระทำโดยมีเจตนาโดยตรง

ต้องมีเจตนาหรือจงใจที่จะกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหง ประชาชนผู้มาติดต่อราชการโดยตรง ถ้าหากการกระทำนั้นเป็นไปโดยข้าราชการผู้นั้นไม่มีเจตนาหรือจงใจที่จะกระทำก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ซึ่งต้องพิจารณาจากพฤติการณ์แห่งการกระทำเป็นเรื่อง ๆ ไป

(๑๐) ไม่กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ก.พ. ยังมีได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับมาตรานี้

การกระทำที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

นอกจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติของข้าราชการตามที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ ๒ และ ๓ แล้ว ตามมาตรา ๘๕ ยังกำหนดลักษณะการกระทำผิดวินัยที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้ ๘ กรณี

มาตรา ๘๕ การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

(๒) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(๓) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่มีความเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

(๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๕) ดุหมั่น เหยียดหยาม กดขี่ ช่มเหง หรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อราชการ อย่างร้ายแรง

(๖) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ละเว้นการกระทำหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(๘) ละเว้นการกระทำหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๐ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ (๑๑) หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ (๑๐) ที่มีกฎ ก.พ. กำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อกำหนดวินัยมาตรานี้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

บทบัญญัติมาตรานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้าราชการพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันไม่ให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ ซึ่งในการพิจารณาความผิดในกรณีเช่นนี้จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบให้ได้ความหรือปรากฏหลักฐานแน่ชัดจริงๆ เนื่องจากความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งทางราชการไม่พึงประสงค์ที่จะให้ข้าราชการที่ประพฤติเช่นนี้อยู่ในระบบราชการต่อไป

การที่จะผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรานี้มีข้อที่จะต้องพิจารณา ๒ ประการคือ

๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหาย อย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑.๑) มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ

หน้าที่ราชการ มีความหมายเช่นเดียวกับหน้าที่ราชการตามที่ได้กล่าวมาแล้วในมาตรา ๘๒ (๑) กล่าวคือ หมายความว่าหน้าที่ที่เป็นเรื่องราชการโดยตรงเท่านั้น ซึ่งหมายถึงราชการตาม

กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม กฎหมายว่าด้วยระเบียบ บริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายที่ให้อำนาจไว้โดยเฉพาะ

๑.๒) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นลักษณะการกระทำในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งข้าราชการมีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติเช่น เจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจสินค้าซึ่งนำเข้าประเทศแล้ว รู้เห็นเป็นใจตรวจปล่อยสินค้าโดยไม่เรียกเก็บภาษีการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นไม่รวมถึงการปฏิบัติใน การใช้สิทธิขอเบิกจ่ายเงินที่ทางราชการให้สิทธิเบิกได้เช่น เงินค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการ หรือ เงินสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น

ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หมายถึง มีหน้าที่ราชการที่ต้องปฏิบัติ แต่ไม่ปฏิบัติหรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่โดยจงใจหรือเจตนาไม่ปฏิบัติไม่ใช่เรื่องพลั้งเผลอ หลงลืม หรือเข้าใจผิด

มิชอบ หมายความว่า ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรีแบบธรรมเนียมของทางราชการหรือตามทำนองคลองธรรม คือไม่เป็นไปตามทางที่ถูกที่ควร

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ หมายความว่ารวมถึง การเรียกค่าตอบแทนโดยมิชอบในการปฏิบัติหรือเพื่อจะปฏิบัติหน้าที่ราชการ แม้เนื้อหาการปฏิบัติหน้าที่จะเป็นไปโดยถูกต้อง

๑.๓) เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

ความเสียหาย หมายความว่ารวมถึงความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณราคาได้ด้วย เช่น ความเสียหายแก่ชื่อเสียง

ผู้หนึ่งผู้ใด หมายถึง ใครก็ได้ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน ประชาชนหรือข้าราชการด้วยกัน

๒) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๒.๑) มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ

๒.๒) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

โดยทุจริต หมายถึง เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ประโยชน์หมายถึง สิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณ หรือผลที่ได้ตามต้องการ ประโยชน์อาจเป็นทรัพย์สินเงินทองหรือการอื่นใดที่เป็นผลได้ตามต้องการโดยไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์สิน เช่น ประโยชน์การได้สิทธิบางอย่างหรือได้รับบริการพิเศษ เป็นต้น

ประโยชน์ที่มีควรได้หมายถึง ประโยชน์ที่ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับ

(๒) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหาย แก่ราชการอย่างร้ายแรง

บทบัญญัติมาตรานี้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หากการละทิ้ง หรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการไปโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ อย่างร้ายแรง โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าได้ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการไปนานเพียงใด

ความผิด ฐานละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) มีหน้าที่ราชการ

๒) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา ๘๒ (๕)

อย่างไรจึงจะมีเหตุผลอันสมควร จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไปว่า พฤติการณ์ของการละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้นมีสาเหตุอย่างไร และเป็นสาเหตุที่มีเหตุผลความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องกระทำผิดหรือไม่ เหตุผลเกี่ยวกับธุระส่วนตัวโดยปกติแล้วไม่อาจรับฟังได้ แต่ถ้าเป็นกรณีเจ็บป่วยมากในทันทีทันใดจึงมีความจำเป็นต้องละทิ้งหน้าที่ไปพบแพทย์ ทันทีถือว่ามิใช่เหตุอันสมควรยังไม่ถึงกับเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งการที่จะพิจารณาว่ามีเหตุผล อันสมควรหรือไม่นั้น ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนให้เป็นที่แน่ชัดเสียก่อน

๓) เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ราชการอย่างร้ายแรง และความเสียหายที่เกิดขึ้นต้องเป็นผลโดยตรงมาจากเหตุที่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ เช่น ละทิ้งหน้าที่เวรยามรักษาความปลอดภัยสถานที่ราชการไปเพียงครึ่งชั่วโมง เป็นเหตุให้ผู้ลอบวางเพลิงเผาอาคารสถานที่ราชการทำให้ราชการได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก

(๓) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ บทบัญญัติมาตรานี้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หากการละทิ้ง หน้าที่ราชการไปเป็นเวลานานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์ที่แสดงถึงความจงใจ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

ความผิด ฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) มีหน้าที่ราชการ

๒) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกิน ๑๕ วัน

เป็นกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการไปเป็นเวลานาน โดยมีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการต่อเนื่องโดยไม่ได้ออกมาหรือไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการเลยติดต่อกันเป็นเวลาเกิน ๑๕ วัน

๓) โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติ ตามระเบียบของทางราชการ

คำว่า “โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร” มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา ๘๕ (๒)

คำว่า “โดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ” เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ในการละทิ้งว่ามีเจตนาหรือจงใจฝ่าฝืนระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการหยุดราชการหรือการลาหรือไม่

กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกิน ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลยนั้น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ให้ลงโทษไล่ออกจากราชการ การนับวันละทิ้งหน้าที่ในกรณีที่มิใช่วันหยุดราชการอยู่ในช่วงกลางของเวลา ต้องนับวันหยุดราชการนั้นเป็นวันละทิ้งหน้าที่ติดต่อในคราวเดียวกันด้วย แต่ถ้าวันหยุดราชการอยู่ ก่อนเวลาเริ่มละทิ้งหน้าที่ หรืออยู่ถัดเวลาสิ้นสุดที่ละทิ้งหน้าที่ ไม่นับวันหยุดราชการนั้นเป็นวันละทิ้งหน้าที่ราชการ

(๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

การกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง มีแนวทางการพิจารณา เช่นเดียวกันกับมาตรา ๘๒ (๑๐) คือ

- ๑) เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- ๒) เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจอย่างร้ายแรง
- ๓) เป็นการกระทำโดยเจตนาชั่ว

มติคณะรัฐมนตรีหรือมติ ก.พ. กำหนดระดับโทษเกี่ยวกับความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงไว้เช่น กรณีเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงค่าพาหนะเดินทางไปราชการ ตลอดจนเงินอื่นใดที่ทางราชการให้สิทธิขอเบิกจ่ายได้โดยทำการขอเบิกเป็นเท็จด้วยเจตนาทุจริตฉ้อโกงเงินของทางราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีทุจริตในการสอบ ข้าราชการที่ทำการทุจริตหรือพยายามทุจริตในการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนตำแหน่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐาน ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีเล่นการพนันที่กฎหมายห้ามขาดพนันเอาทรัพย์สินกัน หมายถึง การพนันตามบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ เช่น ไฮโล แปดเก๋า เป็นต้น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐาน ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีเกี่ยวกับการเสพของมีเมา การเสพสุราเมามายจนไม่สามารถครองสติได้ตามปกติแล้ว เป็นเพียงความผิดวินัยไม่ถึงกับร้ายแรง แต่ในกรณีที่เสพสุราและมีพฤติการณ์อย่างอื่นประกอบที่แสดงให้เห็นความร้ายแรงแห่งกรณีอันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง หน้าที่ราชการอย่างยิ่ง ก็อาจเข้าลักษณะความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงได้ เช่น เสพสุราในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ เมาสุราเสียราชการ เมาสุราในที่ชุมชนจนเกิดเรื่องเสียหายหรือเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

(๕) ดุหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ช่มเหง หรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง

ความผิด ฐานดุหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ช่มเหง หรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อ ราชการอย่างร้ายแรง มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

- ๑) ดุหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ช่มเหง หรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง คำว่า ดุหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ช่มเหง ได้อธิบายไว้แล้วตามมาตรา ๘๓ (๙) คำว่า “ทำร้าย” หมายถึง ทำให้บาดเจ็บหรือเสียหาย
- ๒) เป็นการกระทำในฐานะที่เป็นข้าราชการ
- ๓) มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมของข้าราชการหรือทางราชการ
- ๔) กระทำโดยมีเจตนาโดยตรง

(๖) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุกโดย คำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

๑) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก

การได้รับโทษจำคุกนี้หมายถึง ถูกจำคุกจริงๆ ซึ่งคดีถึงที่สุดโดยคำพิพากษา ให้จำคุก และไม่รอกการลงโทษหรือยกโทษจำคุก หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษสถานอื่น และ หมายความว่ารวมถึงกรณีที่ศาลมี

คำพิพากษาให้จำคุก โดยอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยเนื่องจากจำเลยหลบหนีด้วย การที่ศาลให้รอการลงโทษ ยังไม่เป็นความผิดฐานนี้ โทษที่หนักกว่าจำคุก คือ ประหารชีวิต

คำพิพากษาถึงที่สุด หมายความว่า คำพิพากษาที่ไม่อาจอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไป ได้อีก หรือไม่ได้อุทธรณ์หรือฎีกาภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือคำพิพากษาศาลฎีกา ๒) กระทำความผิดอาญา ไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

(๗) ละเว้นการกระทำหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ความเสียหาย หมายความว่ารวมถึง ความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นตัวเงินได้ เช่น ความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือระบบงานเสียหายแก่ราชการ อย่างร้ายแรงหรือไม่ มีแนวทางในการพิจารณา^{๕๓}ดังนี้

๑) ความเสียหายที่เป็นตัวเงินหรือตราค่าเป็นเงินได้คำนึงถึงความมากน้อยตามค่าของเงิน เป็นสำคัญ เช่น เสียหาย ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เห็นได้ว่าเสียหายอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่า จำนวนเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง เปิดช่องให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ใช้ดุลพินิจ ได้ตามควรแก่กรณี

๒) ความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณราคาได้เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจาก ข้อเท็จจริงเป็น เรื่องๆ ไป โดยคำนึงถึงว่าเป็นกรณีที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์ชื่อเสียง โดยส่วนรวมของทางราชการ หรือต่อการบริหารราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่

(๘) ละเว้นการกระทำหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๐ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ (๑๑) หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ (๑๐) ที่มีกฎ ก.พ. กำหนดให้ เป็นความผิดวินัย อย่างร้ายแรง

เป็นการบัญญัติไว้ล่วงหน้าในกรณีที่มีการละเว้นการกระทำหรือกระทำการใดๆ อันเป็น การไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๐ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ (๑๑) หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ (๑๐) ที่มีกฎ ก.พ. กำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อควรรู้เกี่ยวกับวินัยข้าราชการ

ข้าราชการทุกคนจำเป็นต้องทราบข้อกำหนดวินัยตามมาตราต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการรักษา วินัยและประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นข้าราชการที่มีวินัย นอกจากนี้แล้วยังมีสิ่งข้าราชการควรจะต้องรู้เกี่ยวกับ วินัยข้าราชการ ดังนี้

๑. ความผิดวินัยไม่มีอายุความ

แม้จะกระทำผิดวินัยไว้นานเท่าไรก็ตาม หากความผิดได้ปรากฏขึ้น ผู้บังคับบัญชาสามารถ ดำเนินการทางวินัยและลงโทษทางวินัยได้เสมอ เช่น นาย ก ได้กระทำผิดวินัยตั้งแต่ดำรง ตำแหน่งระดับ ปฏิบัติการ แต่ปรากฏว่าความผิดของนาย ก ได้ปรากฏขึ้นในปัจจุบันซึ่งนาย ก ดำรง ตำแหน่งระดับชำนาญการ พิเศษ เช่นนี้แล้ว ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการทางวินัยและลงโทษทางวินัยแก่นาย ก ได้จะเห็นได้ว่าในเรื่อง นี้แตกต่างจากกระทำผิดในทางอาญาที่มีเรื่องอายุความฟ้องร้องกล่าวคือในคดีอาญาหากไม่ฟ้องร้องภายใน กำหนดอายุความแล้ว จะฟ้องร้องดำเนินคดีไม่ได้

๒. การลงโทษทางวินัยต้องดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมาย

ก่อนที่จะมีการลงโทษทางวินัย ต้องมีการสอบสวนทางวินัย กล่าวคือ กรณีเป็นความผิดวินัย อย่างไม่ร้ายแรง ไม่ว่าจะมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือไม่ก็ตาม ต้องมีการแจ้ง ข้อกล่าวหาและสรุป พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาส ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงและแสดง

พยานหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหา ส่วนกรณีเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงต้องมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวน และเช่นเดียวกับการผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง คือต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหา และต้องมี การนำเรื่องเข้าเสนอ อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. กระทรวง แล้วแต่กรณีพิจารณาก่อนมีคำสั่งลงโทษ

๓. ผู้สั่งลงโทษต้องเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจลงโทษได้

๔. สภาพการเป็นข้าราชการ

กรณีจะเป็นความผิดวินัย ต้องเป็นการกระทำขณะที่เข้ามาเป็นข้าราชการแล้ว จะนำเหตุที่เคยกระทำผิดก่อนเป็นข้าราชการมาเป็นเหตุในการลงโทษทางวินัยไม่ได้ แต่ทั้งนี้ เหตุที่เคยกระทำผิดก่อนเป็นข้าราชการอาจถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปที่จะเข้ารับราชการได้แล้วแต่กรณี และแม้ผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้วก็อาจถูกลงโทษทางวินัยได้หากผู้นั้นได้กระทำการอันเป็นมูลเหตุความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือความผิดอันเป็นมูลเหตุให้ถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาที่มีโทษความผิดอาญาที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษในระหว่างที่มีสภาพข้าราชการ (มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒)

๕. โทษทางวินัย

โทษทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มี ๕ สถาน ดังนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

เป็นโทษสำหรับกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อน ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน

(๒) ตัดเงินเดือน

เป็นการลงโทษตัดเงินเดือนเป็นจำนวนร้อยละของเงินเดือนและเป็นจำนวน เดือน ซึ่งตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กำหนดให้ตัดเงินเดือนได้ ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลา หนึ่งเดือน สองเดือนหรือสามเดือน เช่น ตัดเงินเดือนร้อยละ ๔ เป็นเวลา ๒ เดือน เมื่อพ้นเวลา ๒ เดือนแล้ว ก็จะได้รับเงินเดือนตามปกติ

(๓) ลดเงินเดือน

เป็นการลงโทษโดยลดเงินเดือนเป็นจำนวนร้อยละของเงินเดือน ซึ่งตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กำหนดให้ลดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตรา ร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ

(๔) ปลดออก

เป็นการลงโทษให้พ้นจากราชการ โดยได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนผู้นั้น ลาออกจากราชการ

(๕) ไล่ออก

เป็นการลงโทษให้พ้นจากราชการ โดยไม่ได้รับบำเหน็จบำนาญ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับผู้ซึ่งถูกลงโทษทางวินัย ตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๘ (๒) ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการ พลเรือนสามัญว่า ในกรณีที่แล้วมาข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่ถูกสั่งลงโทษทางวินัยที่หนักกว่า โทษภาคทัณฑ์หรือไม่ถูกศาลพิพากษาในคดีอาญาให้ลงโทษในความผิดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ราชการ หรือความผิดที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ซึ่งมีโทษความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ